

Maria Supryn, Jerzy Cichomski

Janowiec, woj. lubelskie

Informator Archeologiczny : badania 15, 270-272

1981

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

rza Zachodniego rozpoczęto poszukiwania archeologiczne w Inoujściu, gdzie w średniowieczu i czasach nowożytnych istniał port przeładunkowy /transport morski - transport rzeczny i odwrotnie/ Stargardu i Goleniowa. Istniał on w dwóch fazach i lokalizacjach, co było spowodowane zniszczeniem portu fazy pierwszej, ulokowanego nad południową odnogą ujścia Iny /dziś już nie istniejącą/, przez Szczecinian w czasie wojny w połowie XV w. Wywołało ją nie stosowanie się Stargardu do prawa składu Szczecina, w oparciu o własne dawne przywileje. Po zakończeniu tej nierozstrzygniętej formalnie wojny, Stargard wybudował nowy port nad północną odnogą Iny /obecnym jedynym ujściem rzeki/, ale straty poniesione w tym konflikcie zbrojnym doprowadziły do powolnego upadku jego samodzielnego handlu morskiego, a zatem i tego portu. Teren stanowiska jest podmokłą równiną porośniętą trawami, roślinnością bagienną, krzewami i po części drzewami, z kilkoma niewielkimi wyniesieniami oraz pojedynczym dużym pagórkiem, wokół którego i na którym położona była wieś Inoujście. Relikty nowego portu zalegają w rejonie łąk, natomiast pozostałości starego na wschodnim krańcu ruin prawie zupełnie opuszczonej obecnie wsi. Badania, pomyślane jako wstępne, przeprowadzono w dwóch etapach: 1 - rozpoznanie stratygrafii odwiertami, 2 - badania sondażowe. Po wykonaniu w pierwszym etapie 37 odwiertów stwierdzono w kilku miejscach, położonych na terenie obydwu portów, występowanie warstewek drewna oraz spalenizny, co daje asumpt przypuszczać, że natrafiono na relikty konstrukcji lub zabudowań portowych. Występują one jednak dopiero na głębokości 2-2,5 m, co w rejonie, gdzie poziom wód gruntowych waha się, w zależności od aktualnego poziomu wód otwartych, od 0,5 do 1,5 m od powierzchni gruntu, sprawia ołbrzymie trudności eksploracyjne i dokumentacyjne. W drugim etapie badań założono na terenie starego portu wykop o wymiarach 5 x 3 m, który wyeksplorowano jednak tylko do głębokości 1 m. Badania musiały zostać przerwane z powodu małej powodzi wywołanej tzw. cofką, czyli podniesieniem się poziomu wód Zalewu Szczecińskiego i zbiorników oraz rzek, z nim połączonych. Nastąpiło to na skutek wiatrów północnych, wchodzących bez przeszkód na ten teren. Na stratygrafię składały się 3 warstwy /bez humusu/ będące pozostałością osadnictwa nowożytnego wsi. W wykopie częściowo odsłonięto pojedynczy, lekko skośnie stojący bal drewniany średnicy 40 cm, bez śladów obróbki. Materiał ruchomy składał się z fragmentów późnonowożytnych wyrobów: ceramicznych, porcelanowych i fajansowych /m.in. fajek/, szklanych, metalowych oraz drewnianych.

Materiały znajdują się w magazynach MN w Szczecinie.

Przewiduje się kontynuację badań; Muzeum zamówiło zdjęcia lotnicze stanowiska.

INÓWŁODZ
woj. piotrkowskie

patrz
wczesne średniowiecze

JANOWIEC
woj. lubelskie

PP Pracownie Konserwacji
Zabytków
Pracownia Archeologiczno-
Konserwatorska
Oddział w Lublinie

Badania prowadziła mgr Maria Supryn /autora sprawozdania/ oraz mgr Jerzy Cichomski. Finansowało Muzeum w Kazimierzu Dolnym. Szósty sezon badań. Zamek /XVI-XX wiek/.

Prace badawcze prowadzono w następujących partiach założenia:

1. W obrębie północnego ryzalitu zamku zakończono eksplorację wykopu XIV. Odkryto w nim północno-zachodnią część starszej niż ryzalit, bo pochodzącej najprawdopodobniej z początku XVI w., baszty północnej. Wykonana jest ona z kamienia wapiennego na zaprawie wapienno-piaskowej, a wymiary jej wynoszą około 13,00 x 13,00 m, przy grubości murów zewnętrznych około 2,60 m. W baszcie stwierdzono piwnicę na głębokości około 2,10-2,70 m /wnętrza piwnicy ze względu na awaryjny stan sklepienia w większym zakresie nie odgruzowywano/. Wewnątrz parteru baszty stwierdzono pozostałości bruku kamiennego - na głębokości około 1,65 m, a także relikty murów związanych z zagospodarowaniem jej wnętrza. Baszta, z czasem górą rozebrana, znalazła się, w czasie rozbudowy zamku, w obrębie ryzalitu północnego. W wykopie stwierdzono relikty murów związane z zagospodarowaniem jego wnętrza, jak: fragment piwnicy /usytuowanej na zewnątrz baszty północnej, po jej północnej stronie/, ścianę działową kondygnacji parteru, stawianą zresztą z wykorzystaniem murów dawnej baszty oraz pozostałości ceglanej posadzki. W wykopie XXIII, usytuowanym w centralnej części ryzalitu, na głębokości około 1-1,40 m, odsłonięto koronę muru silnie zniszczonego, północno-wschodniego narożnika omawianej baszty.
2. We wnętrzu bramy wiodącej na dziedzińiec zamkowy /wykop XIX, XX, XXI/, w celu stwierdzenia pierwotnego poziomu przejazdu w bramie. Ustalono, że poziom ten nie mógł znajdować się niżej niż współczesny. W północno-wschodniej partii wnętrza bramy /wykop XX i XXI/, na głębokości 0,20-2,20 m odkryto usytuowane na osi N-S, relikty drewnianej konstrukcji w formie skrzyni o wymiarach około 3-1 m. Konstrukcja ta wykonana była z belek o wymiarach około 25 x 10 cm, łączonych w narożnikach na zrzęb. Skrzynia ta o ścianach z drewna od strony północnej, zachodniej i południowej, od strony wschodniej zamknięta była przez mur ograniczający w partiach fundamentowych bramy jej przejazd od strony wschodniej.
Funkcja tej konstrukcji nie jest na razie wyjaśniona.
3. W rejonie przybudówki zachodniej zamku, Zakres prac w tej części założenia przewidywał występną odgruzowanie terenu, które miało na celu umożliwienie wytyczenia wykopu badawczego projektowanego w północno-zachodnim narożu zachodniego dziedzińca zamku, na styku z murem kurtyny północnej /w związku z interesującymi wynikami odgruzowanie przeprowadzono w szerszym zakresie niż początkowo przewidywano/ oraz eksplorację tego wykopu /wykop XXII/.
W wyniku dotychczas przeprowadzonych prac odsłonięto:
- fragment zachodniego odcinka północnego muru kurtynowego,
- mury wyznaczające zarysy pomieszczeń usytuowanych na wschód od

istniejącej przybudówki zachodniej. W jednym z pomieszczeń, na głębokości około 2 m, odkryto relikty drewnianej podłogi z desek układanych na belkach. Na ścianach tego pomieszczenia stwierdzono występowanie kilku warstw barwnych tynków. Z pomieszczenia tego wychodziło się do okrągłej klatki schodowej - usytuowanej w linii północnego muru kurtynowego. We wnętrzu klatki, w murze zachowane są negatywy profilowanych, najprawdopodobniej kamiennych stopni. Dawny poziom użytkowy wnętrza klatki schodowej wyznacza m. in. zachowany w wejściu do wnętrza negatywy progu. W trakcie odgruzowywania odsłonięto również fragment wejścia do następnego, w kierunku przybudówki zachodniej, pomieszczenia,

- w obrębie wykopu XXII stwierdzono na głębokości 0,85 m relikty bruku kamiennego, stanowiącego dawną nawierzchnię dziedzińca zachodniego. Do interesujących ustaleń, m. in. w omawianym wykopie, należy stwierdzenie występowania w dolnej partii muru zamykającego od wschodu zabudowę zachodniej części założenia, jak się wydaje, muru starszego, na którym omawiany mur został posadowiony. Być może odkrycie to stanowić będzie ważny przyczynek dla rozwiązania kwestii pierwotnego zamknięcia założenia zamkowego od strony zachodniej, jednak dokładniejsza funkcja, jak i chronologia muru będą mogły być określone dopiero po zakończeniu eksploracji wykopu,
- w południowej części dziedzińca, na styku muru, zamykającego od wschodu zabudowę zachodniej części zamku z murem północnej ściany skrzydła południowego, stwierdzono brak elementów konstrukcyjnych galerii komunikacyjnej skrzydła południowego /części zachodniej/, która odkryta została w minionych sezonach badawczych /wykop VIII/. Stwierdzono natomiast fragment ściany z zachowanym na licu tynkiem i na głębokości 1,40 m relikty posadzki ceglanej /zapewne odsłonięto tu fragment wejścia, o szerokości około 1,70 m z dziedzińca do częściowo odgruzowanych pomieszczeń w zachodniej części założenia/.

Materiały i dokumentacja znajdują się w PAK PP PKZ w Lublinie.

Badania będą kontynuowane.

KAMIENŃ POMORSKI
woj. szczecińskie
Stanowisko 2

patrz
wczesne średniowiecze

KAZIMIERZ DOLNY
woj. lubelskie
Kaplica OO Reformatorów

Uniwersytet Im. Marii Curie-
Skłodowskiej
Zakład Archeologii w Lublinie

Badania archeologiczno-architektoniczne prowadzili mgr inż. Tadeusz Augustynek, dr Stanisława Hoczyk-Siwkova. Finansowało Towarzystwo Przyjaciół Kazimierza. Pierwszy sezon badań, Osadnictwo nowożytność.